

Marie van de Middelhaai d'r groot Vlèemes en Haorsteegs woordenboek, **A**

Marie van de Middelhaai zingt al 15 jaar in Vlijmens dialect en is bezig een dialectwoordenboek samen te stellen. Omdat zij is opgevoed door een Haarsteegse moeder en een Vlijmense vader richt zij zich op deze dialecten. Beide dialecten zijn niet uniek, maar hebben net als de andere Langstraatse dialecten dezelfde basis als het Midden-Brabants. Iedere week verschijnt een nieuwe letter met enkele dialectwoorden en iets uit de grammatica.

† ■ oud (bijna) vergeten woord * ■ nieuw woord van jonge generatie
[] ■ fonetisch schrift H ■ Haarsteeg V ■ Vlijmen

aai ('t,'n) [a:j] - aaier - aaike

1. ei. *Aaier van Aante, vors van de kiep!* ■ *Eieren van An, vers van de kip!*
2. klap. 'n *Aai vèur oewe tinus kunde krèègen!* ■ 'n *Klap voor je kop kan je krijgen!*
3. testikels. *Schupt 'em vèur z'n aaier* ■ *Schop hem in zijn kruis, syn: gemaakt, huishááuwen*

aai (den, 'nen) [a:j] - aaien - aaike ■ aai, streling. 'nen *Aai óvcr oewen bol* ■ 'n *Aai over je hoofd*.

†arbèzie [arbe:zi], **†ardbèzie** [ardbe:zi], **aarbei** [a:rbeij] (de, 'n) ■ aardbei

aarepel (H) [a:rapəl] (den, 'nen) ■ aardappel, syn: èèrepel (V) [ɛ:rapəl].

'ne *Kóók aarepel (H)* ■ 'ne *Kóók èèrepel (V)* ■ 'n *Hoeveelheid te koken aardappels*.

affeseren [afase:rə] van het Franse *avancer* ■ opschieten

Hé, affeseert 'es 'n bietje! ■ *Hé, maak eens een beetje voort!*

'n *affeseerbessem* ■ 'n *opschietbezem* ■ *extra brede bezem*

'n **affeseerzaag* ■ 'n *opschietzaag* ■ *een elektrische of motorzaag*

aorcht [ɔ:rəxt], **aorècht** [ɔ:rɛxt], ***aarècht** [a:rɛxt] (den, 'nen) ■ aanrecht.

Den afwaas doede àòn den aorecht ■ *De afwas doe je aan het aanrecht*.

Grammatica: e-klanken

Ons dialect kent, anders dan het Nederlands, 6 verschillende e-klanken. Omdat voor de meeste mensen het fonetisch schrift meer op Grieks lijkt dan op Nederlands, gebruik ik daarnaast accenten om een klank aan te geven die anders is dan in het Nederlands (NLs):

- e [ə] ■ NLse stomme e -> *de*
- e of è [ɛ] ■ NLse korte e -> *bè* (■ bij), *aorècht*
- ee [ej] ■ NLse lange ee (klinkt als eej) -> *nee*, *plee*
- èè [ɛ:] ■ lange èè (klinkt als in schapengeluid: *bèè*) -> *èèrepel*, *Vlèèmen*
- é of éé [e:] ■ klinkt als een lange i als in Wim, als je hem roept: *Wiiiiim!* -> *aarbézie*, *Hàørstéég*
- †èè [eːa] ■ oude zangerige e-klank, die klinkt als: *ea* in het Engelse *ear* (■ oor). Als je geen Engels kent, klinkt dit ongeveer als een *éé* of *ie* met meteen daarachter een korte *è*. -> *èèn*, *bèèn*, *tèèn*. Deze klank was algemeen, maar wordt tegenwoordig vervangen door de *éé*.

Den aorecht bè Marie van de Middelhaai.
(Foto: Rini Wouters)

